

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita
accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum
notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum
Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 148. Vtrum Angeli intelligant per intellectionem, & intellectum ab ipsis
distinctum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

extrinseci ad locum extrinsecum, nihil amittendo loci, in quo ante erat.

9. Eodem pacto ostenditur, quod possit angelus moueri à loco extrinsecò ad non locum, amittendo aliquem locum extrinsecum, in quo ante erat. Nam si occupet locum sphericum, cuius sphaerae diameter sit centum palmaris, & liberè se contrahat ad minorem sphaeram inclusam in maiore, vel ad centrum talis sphaerae, amittet locum maiorem, in quo ante erat, & nullum acquirat locum, in quo ante non erat, ac proinde mouebitur à loco extrinsecò ad non locum extrinsecum.

10. Dicendum secundo contra Suarium: Angelus non potest localiter moueri, quin aliquam vocationem intrinsecam acquirat, & aliam amittat, ac proinde quin moueatur ex termino positiuo ad positiuum. Probat: nam vt q. 139. dictum est contra Suarium, angelus est in loco etiam diuisibili per vocationem indiuisibilem, quæ tota est in toto loco, tota in qualibet parte loci corporei; ergo cum ex minori loco extrinsecò, toto retento, mouetur ad occupandum maiorem, amittit illam vocationem indiuisibilem, per quam erat in loco minori, & acquirat aliam, per quam constituitur in loco maiori: & dum ex loco maiori contrahitur ad minorem, in quo etiam ante erat, amittit illam vocationem indiuisibilem, per quam erat in loco maiori, & acquirat aliam, per quam est solum in minori. Suarius cum doceat angelum videri in loco diuisibili per vocationem proportionaliter diuisibilem, consequenter concedit, quod angelus, cum contrahitur à loco maiore ad minorem, amittit partem illam vocationis, quæ erat in loco extrinsecò, quem relinquit, retenta illa parte, per quam erat in loco, quem retinet, ac proinde mouetur ab vocatione ad non vocationem: & cum à loco minore, eo retento, extenditur ad maiorem, retinet vocationem, per quam erat in loco minori, & acquirat vocationem partialem, per quam occupet nouum locum, & sic à non vocatione mouetur ad vocationem.

11. Ad 1. Argumentum probat solum, quod angelus possit moueri, non solum à loco ad locum, relinquendo vnum locum extrinsecum, & acquirendo alium, sed etiam à non loco ad locum, nullum locum relinquendo, & acquirendo nouum locum extrinsecum; & à loco ad non locum, relinquendo aliquem locum, ac nullum locum de nouo acquirendo, quod vtrò concedimus. At non probat angelum posse moueri à non vocatione ad vocationem, nullam vocationem intrinsecam relinquendo, & aliquam vocationem acquirendo; vel ab vocatione ad non vocationem, relinquendo aliquam vocationem, ac nullam acquirendo de nouo, quod solum negamus.

12. Ad 2. Concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia anima rationalis vnitur corpori diuisibili vnione di-

uisibili, ac proinde potest amittere vnionem cum aliqua parte, non acquirendo vnionem cum alia parte, & potest acquirere vnionem cum aliqua noua parte, non amittendo vnionem cum alia parte. At angelus est in loco diuisibili per vocationem indiuisibilem, vt dictum est quæst. 139. ac proinde non potest amittere vniam vocationem, quin acquirat aliam, nec potest acquirere vniam vocationem, quin amittat aliam &c.

TRACTATUS XI.

De intellectu, & voluntate, cognitione, & dilectione Angelorum.

QVÆSTIO CXLVIII.

Virum Angeli intelligant per intellectionem, & intellectum ab ipsis distinctum?

S. Th. q. 54. art. 2. 3. 4. & 5.

1. **V**idetur, quod angeli intelligant per intellectionem secum identificatam: primo quia, vt arguit Aristoteles 12. metaph. t. 50. si angeli intelligerent per intellectionem distinctam, intelligendo fatigarentur, sicut homines fatigantur.

2. Secundo si angeli intelligerent per intellectionem distinctam, perficerentur intellectione, & non essent substantiæ nobilissimæ, ac intellectio, vt potè perficiens, esset perfectior substantia angeli, quæ perficitur.

3. Tertiò videtur, quod angeli saltem se ipsos intelligant per intellectionem indistinctam. Cum enim extrema sunt idem, etiam medium, per quod talia extrema coniunguntur, debet esse idem; sed in Angelis in quantum intelligunt se ipsos, extrema hoc est intelligens, & obiectum intellectum sunt idem; ergo etiam intellectio, qua cognoscunt se ipsos, debet esse idem.

4. Quartò sicut non potest aliquid physice vniri sibi ipsi per vnionem distinctam; sic neque potest intentionaliter vniri sibi ipsi per vnionem distinctam; sed intellectio est quædam vnio intelligentis cum obiecto intellecto; ergo. Ex hac autem ratione angeli videntur vocari Intelligentiæ, quia sunt intellectio actualis sui ipsius.

5. Quintò videtur vera sententia Durandi in 3. quæst. 3. quod licet intellectus, & voluntas distinguantur ab anima rationali, tamen non debeant distingui ab angelo. Ideo enim intellectus, & voluntas debent distingui ab anima, quia anima est actus corporis, intellectus, & voluntas non sunt actus corporis; sed hæc ratio non valet de angelis, qui non sunt actus vilius corporis; ergo.

6. Sex;

6. Sexto videtur, quod sicut in anima rationali, sic in angelis debeant dari tum intellectus possibilis, tum intellectus agens. Ideo enim in anima rationali debent dari, quia in anima dari debet, tum principium passivum recipiendi species, tum principium actuum producendi species intelligibiles; sed etiam in angelis debet dari tum principium passivum recipiendi species, tum principium actuum illas producendi; ergo.

7. Respondeo, quod quia quod est nobis notissimum in aliquo genere debet assumi ut principium ad cognoscenda ea, quæ sunt minus nota in tali genere; anima autem rationalis est nobis notissima in genere intellectui; anima rationalis debet sumi ut principium ad investigandas proprietates, & prædicata præsertim spectantia ad intellectum, & cognitionem angelorum, ideoque debet primo considerari, quæ prædicata conveniant animæ rationali, deinde debet examinari, an talia prædicata sint communia etiam angelis, an potius sint ita propria animæ rationalis, ut angelis debeant convenire opposita prædicata. Regula ad hoc decidendum est, ut videatur, utrum talia prædicata conveniant animæ rationali ratione generis communis cum angelis, hoc est in quantum est natura intellectiva creata; an potius ratione differentie, hoc est in quantum est natura intellectiva imperfecta, & ordinata ad corpus. Prædicata, quæ conveniunt animæ rationali, in quantum est natura intellectiva creata, sunt communia etiam angelis. Prædicata, quæ conveniunt animæ rationali, in quantum est natura intellectiva imperfecta, & ordinata ad corpus, sunt propria animæ, adeoque angelis conveniunt opposita prædicata.

8. Hoc posito, circa intellectum angelorum dubitatur primo, utrum sicut anima rationalis omnia, & etiam se ipsam intelligit per intellectionem distinctam, sic etiam angeli.

9. Aristoteles 12. metaph. t. 50. cum docuisset Deum esse ipsam actualem intellectionem, videtur idem docere de omnibus alijs substantijs separatis, hoc est de Intelligentijs, & Aristotelem in hoc sensu explicant, & sequuntur in commentarijs eius loci Alexander Aphrodisæus, Philoponus, & Averroes; ex Scholasticis verò solus Durandus in 2. dist. 3. ad primum videtur asserere angelos saltem se ipsos intelligere intellectione identificata cum eorum substantia. Scholastici communiter in 2. dist. 3. cum S. Thoma hac quæst. 54. art. 1. & 3. docent angelos se ipsos, & alia omnia intelligere per intellectionem distinctam ab eorum essentia, & existentia, ac contrariam opinionem erroneam censent, ut refert Vasquez 1. part. disp. 598. cap. 2.

10. Dicendum cum hac sententia; reputat, ut angeli, vel vlla alia substantia creata, sit actualis intellectio vllius obiecti, etiam sui ipsius.

11. Probat: nam de essentia intellectu-

nis, & omnis actus vitalis est, ut sit vitaliter à natura intelligente, & vivente; sed si angelus esset sua intellectio, talis intellectio non esset vitaliter ab angelo intelligente; ergo &c. Probat: minor: nam angelus non est à seipso, ac proinde non est ab angelo, sed à Deo; ergo si intellectio angeli esset ipse angelus, intellectio angeli non esset vitaliter ab angelo; quod est contra naturam intellectionis. Ex opposita ratione licet intellectio divina, identificetur cum essentia divina, est ab intrinseco ab ipsa essentia divina. Essentia enim divina est à se ipsa, & non ab vlllo distincto; ergo etiam intellectio divina eo ipso, quod identificatur cum essentia divina, est adæquate ab essentia divina, & non ab vlllo extrinseco, ut magis explicatum est quæst. 41. de Deo n. 17.

12. Inferitur ex dictis cum Sancto Thoma hic art. 2. quod etiam si existentia angeli distingueretur ab eius essentia, intellectio non posset identificari cum existentia angeli. Existentia enim angeli, & cuiuslibet creaturæ non est ab eiusdem essentia; ergo si intellectio, identificaretur cum existentia creaturæ, non esset vitaliter ab ipsa creatura intelligente.

13. Dubitatur secundò, utrum si intellectus, & voluntas distinguantur à substantia, animæ rationalis, debeant etiam distingui à substantia angelorum, an potius debeant cum angelis identificari?

14. Respondeo affirmativè cum Sancto Thoma hac quæst. 54. art. 3. alijsque communiter. Probat: primo ex Dionysio, qui cap. 2. de cælesti Hierarchia dicit, angelos dividi in substantiam, virtutem, & operationem; ergo sicut intellectio, & volitio, quæ sunt operationes angelorum, sic intellectus, & voluntas, quæ sunt angelorum virtutes, distinguuntur ab eorum substantia.

15. Probat: secundò; nam ex eadem ratione, ex qua intellectus, & voluntas debent distingui in anima rationali, debent distingui in angelis; ergo si in anima debent distingui, etiam in angelis debent distingui. Probat: antecedens; ut enim dixi in Philosophia lib. 4. quæst. 30. Ratio, propter quam intellectus, & voluntas debent distingui in anima rationali, est maxima diversitas inter actus volendi, & intelligendi. Sicut enim actus videndi, & audiendi propter maximam eorum diversitatem postulant distinctas potentias, immo, & diversa organa; sic actus intelligendi, & volendi, qui non minus, sed magis differunt, quam actus videndi, & audiendi, postulant diversas potentias inorganicas; sed hæc ratio valet etiam de angelis; siquidem intellectio, & volitio angelica non minus differunt, quam intellectio, & volitio humana; ergo &c.

16. Confirmatur: nam sicut eo ipso, quod visio & auditio propter suam diversitatem in equo postulant diversas potentias, & diversa organa, in omnibus animalibus postulant diversas potentias, & diversa organa; sic eo ip-

so, quod volitio, & intellectio propter suam diversitatem in anima rationali postulant diversas potentias inorganicas, etiam in angelis postulant diversas potentias inorganicas. At in Deo nulla est diversitas inter esse, intelligere, & velle: siquidem ut dictum est num. 11. & ex professo probatum est quæst. 41. de Deo esse Dei est ipsum eius intelligere, & velle; ergo nulla datur distinctio obiectiva inter divinam essentiam, intellectum, & voluntatem essentialem.

17. Dubitatur tertio, vtrum sicut in anima rationali, sic in angelis debeant dari, tum intellectus agens, tum intellectus possibilis, ut docuerunt Albertus lib. 4. de coënis 1. par. q. 5. art. 11. & 12. Scotus in 2. dist. 3. Alexander 2. p. q. 22. membro 3. & alij, quos refert Vasquez 1. p. disp. 199. cap. 1.

18. Respondeo negativè cum S. Thoma hac quæst. 54. art. 4. Caetano, & alijs, quos sequitur Vasquez loco citato. Ratio est, quia eatenus in anima debet dari intellectus agens, quatenus anima non habet species intelligibiles ingenitas à Deo, sed debet illas abstrahere à phantasmatibus; sed angeli habent species ingenitas à Deo illis datas in creatione, ac non debent illas abstrahere à phantasmatibus, ut dicitur q. 150. ergo.

18. Dubitatur quartò, vtrum sicut in anima rationali ultra cognitionem intellectuam datur aliqua alia cognitio, nimirum sensitiva, & imaginativa, sic in angelis ultra cognitionem intuitivam debeat dari aliqua alia cognitio.

19. Respondeo negativè cum S. Thoma hac quæst. 54. art. 5. & omnibus Theologis. Ratio est, quia omnis cognitio non intellectiva exercetur per organum, siue instrumentum corporeum, eo pacto, quo visio exercetur per oculum, auditio per aurem, imaginatio per organum phantasie; sed angeli carent omni corpore, cui uniuntur ut formæ, adeoque omni organo corporeo, puta carent oculis, auribus &c. ergo carent omni cognitione non intellectualem. Hinc sequitur naturalem modum intelligendi angelicum specie differre à naturali modo intelligendi humano. Probatur: nam nos homines intelligimus cum quadam dependentia à sensibus, & ab imaginatione, & cum quadam conversione ad phantasmata rerum materialium; puta intelligimus angelos ad modum juvenis alati; sed angeli cum careant sensibus, & phantasia, intelligunt sine vlla dependentia ab imaginatione, & sine vlla conversione ad phantasmata rerum materialium: ergo &c.

20. Ad 1. nego antecedens. Homines intelligendo, & contemplando defatigantur, non quia intelligant intellectuone distincta, sed quia dum intelligunt, exercent etiam actus imaginationis per organum corporeum; corpus autem dum agit, absumit spiritus vitales, eorumque absumptione defatigatur; sed Angeli dum intelligunt, & contemplantur, non exer-

cent ullam operationem per organum corporeum; ergo licet intelligant per intellectiorem distinctam, non debent defatigari.

21. Ad 2. ex eo, quod Angeli intelligant per intellectuonem distinctam, sequitur, quidem, quod sint substantiæ minus nobiles, quam Deus, qui intelligit per se ipsum, sed nihilominus sunt substantiæ ex suo genere nobilissimæ inter substantias creatas. Licet autem perficiantur intellectuone, non sequitur, quod intellectio sit perfectior substantia, quæ per illam perficitur; sicut ex eo, quod substantia perficiatur suis accidentibus, non sequitur accidentia esse perfectiora substantijs, quas perficiunt.

22. Ad 3. Respondeo primo argumentum nimis probare. Probat enim neque animam rationalem posse intelligere se ipsam intellectuone distincta. Respondeo secundo directè ex doctrina Sancti Thomæ hac quæst. 54. art. 1. ad 3. nego suppositum maioris. Supponitur enim, quod possit dari aliquid verè medium inter duo extrema realiter identificata: hoc autem est evidenter falsum. Nam cum aliqua realiter sunt identificata, neque realiter sunt extrema, neque potest aliquid realiter mediare inter illa: ergo cum aliquis intelligit seipsum, intellectio non est realiter media inter intelligentem, & obiectum.

23. Dices: quod solum ratione nostra est medium inter duo extrema solum ratione nostra distincta, debet solum ratione distingui ab utroque extremo; sed cum Angelus intelligit se ipsum, intellectio solum ratione nostra est media inter intelligentem, & obiectum intellectum; ergo solum ratione debet distingui ab intelligente, & obiecto.

24. Respondeo, negando maiorem. Actio immanens solum ratione est media inter agens, & subiectum. Cum enim remaneat in agente, & non transeat in subiectum distinctum, agens, & subiectum solum ratione distinguuntur, adeoque actio immanens solum ratione est media inter agens, & subiectum; & tamen actio immanens potest realiter distingui ab agente, & subiecto, eo pacto, quo visio, auditio &c. realiter distinguuntur ab agente, & à subiecto, in quo recipiuntur; ergo etiam intellectio, qua intelligens intelligit seipsum, quæ potest vocari intellectio immanens, licet solum ratione sit media inter intelligentem, & obiectum intellectum, potest realiter distingui ab intelligente, & obiecto intellectu.

25. Ad 4. Respondeo primo etiam hoc argumentum probare, quod neque anima rationalis potest intelligere se ipsam intellectuone distincta, adeoque nimis probare. Respondeo secundo directè proportionaliter ad dicta in respon. ad 3. nego suppositum maioris. Supponitur enim posse aliquid physicè, & realiter uniri sibi ipsi unione identificata secum. Hoc autem est falsum: nam unio physica, & realis non potest dari, nisi inter duo realiter distincta, ideoque identitas non est realiter unio, sed

sed est vnio solum ratione nostra. Proportionaliter intellectio, qua aliquid intelligit se ipsum, non est realiter vnio intentionalis, sed est vnio solū ratione nostra. Sicut autē quod solū ratione nostra est medium inter duo rationes distincta potest realiter ab illis distingui, vt dictum est in respo. ad 3. sic quod solum ratione nostra est vnio intentionalis inter duo rationes distincta, potest ab illis realiter distingui.

26. Ad 5. nego maiorem. Ratio, cur intellectus, & voluntas debeant distingui ab anima rationali, non est, quia anima est actus corporis, intellectus, & voluntas non sunt actus corporis, sed quia intellectio, & volitio sunt operationes adeo diuersæ, vt postulent distinctas potentias inorganicas, vt dictum est num. 15. Hæc autem ratio probat intellectum, & voluntatem etiam in angelis debere distingui. In sententia dicente intellectum, & voluntatem identificari cum anima, dicunt illas secundum se esse actum, & formam corporis, ac solum quoad actus intelligendi, & volendi non esse actum corporis, neque vilius organi corporis.

27. Ad 6. nego minorem. Dictum est enim num. 18. angelos non debere abstrahere, & producere species intelligibiles, sed illas accipere ingenuitas à Deo in ipsa creatione.

QVÆSTIO CIL.

Virum, & ad qua obiecta intelligenda Angeli indigeant speciebus intelligibilibus?

S. Thom. q. 55. art. 1.

1. **P**rimo videtur, quod Angeli ad nulla obiecta intelligenda indigeant speciebus distinctis. Species enim sunt necessariae solum ad hoc, vt per ipsas obiecta sint intelligibilia in intelligente; sed antecedenter ad species superadditas omnia obiecta tum inferiora, tum superiora sunt intelligibilia in angelis per ipsam angelorum essentiam; ergo. Probatur minor. Naturæ enim inferiores continentur in superioribus secundum modum superiorum, eo pacto, quo elementa continentur in mistis, natura vegetatiua continetur in sensitiua; ergo tota natura inferior, & corporea continetur in superiori natura spiritali angelorum: sed cum angeli habeant naturam intellectiuam, quæ sunt in angelis, debent in ipsis esse intelligibilia; ergo tota natura inferior est in angelis intelligibilia, ac proinde angeli non indigent speciebus ad intelligendas naturas inferiores: sed etiam naturæ superiores sunt in angelis participatione: ergo angeli nec indigent speciebus superadditis ad cognoscendas naturas superiores.

2. Secundo si angeli haberent species, semper intelligerent obiecta quorum habent species, quod est falsum.

3. Tercio videtur, quod angeli etiam ad cognoscendos seipsos, & sua accidentia naturalia ipsis inherencia, indigeant speciebus. Idem enim non potest moueri à se ipso; sed si angeli cognoscerent se ipsos per se ipsos, & non per species distinctas, mouerentur ad cognoscendum à se ipsis; ergo.

4. Quarto vt obiectum moueat potentiam, debet illi inherere per se ipsum, vel per speciem sui; sed substantia angeli non inheret intellectui angelico; ergo vt moueat ad cognoscendum, indiget specie inherente.

5. Quinto licet anima rationalis sit intimè præsens sibi ipsi, tamen vt se ipsam cognoscat, indiget speciebus distinctis; ergo etiam angelus.

6. Respondeo plures esse sententias. Prima Dutandi in 2. dist. 3. qu. 6. nu. 17. & sequentibus, Gabrielis eadem dist. quæst. 2. art. 2. & 3. Ochami in 2. qu. 15. conc. 1. Greg. in 2. dist. 7. qu. 5. art. 1. & aliorum, quos refert Vasquez 1. p. disput. 200. cap. 1. docet, solam rei præsentiam in se, vel in causa sufficere, vt quæcunque res naturales ab Angelo per suam essentiam, & intellectum absque specie intelligantur.

7. Secunda sententia S. Thomæ hac q. 54. art. 1. & Caietani in Commentario, Alberti 2. p. summa Tract. 4. qu. 19. art. 11. Alexandri 2. p. q. 24. memb. 2. & 3. S. Bonaventuræ in 2. dist. 3. Sco. eadem dist. & aliorum, quos referunt, & sequuntur Vasquez 1. p. disput. 200. cap. 2. & Suarius docet Angelos ad intelligendum obiecta saltem ipsis extrinseca indigere speciebus intelligibilibus superadditis. Porro Aristoteles in anima saltem rationali agnouit species intelligibiles, ideoque 3. de anima t. 6. laudat Platonem, quod dixerat animam esse locum formarum.

8. Dicendum primo: sicut anima rationalis, sic angeli saltem ad intelligenda obiecta ipsis extrinseca secundum rationes proprias, indigent speciebus superadditis.

9. Probatur: nam cum aliqua potentia, & natura cognoscitiua non continet in se actu perfectè obiecta cognoscibilia, non potest illa cognoscere, nisi moueatur ad illa cognoscenda ab ipsis obiectis cognoscibilibus per se, vel per species sui: e. g. vt potentia visiva videat albedinem, debet habere in se speciem, seu similitudinem albedinis; vt videat nigredinem, debet habere in se speciem, seu similitudinem nigredinis; idemque dic de alijs potentijs sensitiuis, de imaginatione, & de intellectu; sed natura angelica vtpotè creata, & limitata ad certam speciem, non continet in se actum obiecta cognoscibilia perfectè, puta hominem, equum, & alias species, & indiuidua entium, sed solum illa continet imperfectè secundum aliquas rationes communes, proportionaliter, ac potentia visiva continet colores solum secundum rationem communem coloris, non autem secundum rationes speciales albedinis, nigredinis &c. ergo natura angelica, vt cognoscat hominem, equum &c. debet moueri

K k k

ab